

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на здобуття освітнього рівня бакалавр

на тему:

**“Теоретичні та методичні засади формування звітної інформації в
балансі підприємства”**

Виконала: студентка 2 курсу, групи ОО ст (з) - 21

Спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

Савчук Вікторія Святославівна

Керівник: к.е.н., доц. Шкроміда Н. Я.

Рецензент: д.е.н., доц. Щур Р. І.

Івано-Франківськ – 2021 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Інститут, факультет _____ Економічний факультет
Кафедра _____ Обліку і оподаткування
Освітній рівень _____ Бакалавр
Спеціальність _____ 071 Облік і оподаткування (скорочений термін навчання)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Баланюк І. Ф.

(прізвище, ініціали)

“12” жовтня 2020 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Савчук Вікторії Святославівні

1. Тема роботи “Теоретичні та методичні засади формування звітної інформації в балансі підприємства”, керівник роботи к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування Шкроміда Н. Я.

2. Строк подання студентом роботи 25.05.2021

3. Вихідні дані до роботи. Фінансова звітність ТОВ “ВЛКОМ” (ф. №1-м Баланс та ф. №2-м Звіт про фінансові результати) за 2018-2020 рр., нормативно-правові акти, літературні джерела.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): бухгалтерський баланс підприємства як основна форма фінансової звітності; склад і структура бухгалтерського балансу: вітчизняний і зарубіжний досвід; нормативно-правове регулювання та принципи формування звітної інформації в балансі підприємства; особливості обліку активів торговельного підприємства; методика обліку капіталу та зобов'язань підприємства; порядок складання та оприлюднення балансу підприємства; горизонтальний і вертикальний аналіз балансу підприємства; оцінка показників фінансового стану підприємства; оцінка ймовірності банкрутства підприємства та шляхи його запобігання.

5. Перелік графічного матеріалу: розрахункові та текстові таблиці, рисунки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	к.е.н., доц. Шкромиди Н. Я.		
Розділ 2	к.е.н., доц. Шкромиди Н. Я.		
Розділ 3	к.е.н., доц. Шкромиди Н. Я.		

7. Дата видачі завдання 13.10.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні основи формування звітної інформації в балансі підприємства	19.02.2021 р.	Виконано
2.	Методичні особливості формування звітної інформації в балансі ТОВ “ВЛКОМ”	16.03.2021 р.	Виконано
3.	Аналіз показників балансу ТОВ “ВЛКОМ”	16.04.2021 р.	Виконано

Студент _____ Савчук В. С.

Керівник роботи _____ Шкромиди Н. Я.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

наукового керівника, доцента, кандидата економічних наук

Шкромиди Надії Ярославівни

на дипломну роботу студентки 2-го курсу групи ОО ст (з) - 21

Савчук Вікторії Святославівни

на тему:

“Теоретичні та методичні засади формування звітної інформації в балансі
підприємства”

Актуальність теми. Фундаментальне місце в системі інформаційного забезпечення займає фінансова звітність, показники якої характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства. Найбільш універсальною формою фінансової звітності є баланс підприємства, який відображає інформацію про активи, зобов'язання та власний капітал і є важливим джерелом інформації для розрахунку основних показників фінансового стану підприємства, які характеризують ефективність використання ресурсів підприємства.

Дипломна робота виконана відповідно до мети та завдань на основі використання матеріалів діяльності ТОВ “ВЛКОМ” за 2018-2020 рр.

Метою роботи є дослідження, узагальнення та висвітлення теоретичних, методичних і практичних засад формування звітної інформації в балансі підприємства та пошук напрямів їх покращення.

У першому розділі дипломної роботи розкрито сутність бухгалтерського балансу підприємства як основної форми фінансової звітності, розглянуто склад і структуру бухгалтерського балансу за вітчизняним і зарубіжним досвідом,

проведено огляд нормативно-правових документів, що регламентують формування інформації в балансі підприємства.

У другому розділі дипломної роботи розглянуто особливості обліку активів торговельного підприємства, досліджено методику обліку капіталу та зобов'язань підприємства, а також порядок складання та оприлюднення балансу підприємства.

У третьому розділі дипломної роботи проведено горизонтальний і вертикальний аналіз балансу підприємства, здійснено оцінку показників фінансового стану підприємства, а також проаналізовано можливість настання банкрутства ТОВ “ВЛКОМ”.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення роботи доведені до прикладних рекомендацій і можуть бути впроваджені в діяльність ТОВ “ВЛКОМ”.

Загальний висновок. Дипломна робота Савчук Вікторії Святославівни на тему “Теоретичні та методичні засади формування звітної інформації в балансі підприємства” є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Рекомендується до захисту з оцінкою «відмінно».

Науковий керівник
кандидат економічних наук

доцент кафедри обліку і оподаткування _____ Н. Я. Шкроміда

25.05.2021

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

студентки 2-го курсу групи ОО ст (з) - 21

Савчук Вікторії Святославівни

на тему:

“Теоретичні та методичні засади формування звітної інформації в балансі підприємства”

Актуальність теми. Бухгалтерський баланс є основною формою фінансової звітності на основі якої можна ретельно розглянути й оцінити фінансовий стан підприємства та прийняти раціональні управлінські рішення. Баланс також є необхідним для потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів, оскільки є важливим джерелом надання повної, правдивої та неупередженої інформації про господарюючий суб'єкт. Це зумовлює актуальність теми дипломної роботи, яка рецензується, та її зміст.

Якість проведеного аналізу проблеми полягає у дослідженні та обґрунтуванні теоретичних та методичних аспектів формування звітної інформації в балансі підприємства та його аналізу.

Результати дослідження викладені у логічній послідовності, поставлені мета і завдання у роботі є розглянутими та завершеними конкретними висновками та рекомендаціями, які мають практичну цінність та можуть бути реалізовані у діяльності підприємства.

Практична цінність висновків і рекомендацій полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані у фінансово-господарській діяльності ТОВ “ВЛКОМ”, а отже є реальними.

Отже, дипломна робота Савчук Вікторії Святославівни на тему “Теоретичні та методичні засади формування звітної інформації в балансі підприємства” відповідає вимогам, що ставляться до дипломних робіт, проведені дослідження носять закінчений характер і можуть бути представлені до захисту з позитивною оцінкою, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Рецензент

доктор економічних наук
доцент кафедри фінансів

Щур Р. І.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В БАЛАНСІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Бухгалтерський баланс підприємства як основна форма фінансової звітності	6
1.2. Склад і структура бухгалтерського балансу: вітчизняний і зарубіжний досвід	12
1.3. Нормативно-правове регулювання та принципи формування звітної інформації в балансі підприємства	17
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В БАЛАНСІ ТОВ “ВЛКОМ”	
2.1. Особливості обліку активів торговельного підприємства	24
2.2. Методика обліку капіталу та зобов’язань підприємства	29
2.3. Порядок складання та оприлюднення балансу підприємства	33
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ БАЛАНСУ ТОВ “ВЛКОМ”	
3.1. Горизонтальний і вертикальний аналіз балансу підприємства	40
3.2. Оцінка показників фінансового стану підприємства	44
3.3. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства та шляхи його запобігання	49
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	57
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Для успішного ведення господарської діяльності підприємства та прийняття відповідних рішень необхідна достовірна інформація про наявність господарських ресурсів, їх склад та розміщення, а також за рахунок яких джерел вони утворилися. Така інформація в узагальненому та згрупованому вигляді відображається в Балансі (Звіті про фінансовий стан) підприємства.

На основі показників балансу підприємства можна порівняти розміщення засобів з джерелами їх утворення, визначити достатність забезпечення підприємства необхідними оборотними засобами, зробити оцінку його платоспроможності та ліквідності, проаналізувати фінансовий стан підприємства та провести діагностику ймовірності настання банкрутства. Також бухгалтерський баланс відображаючи інформацію про активи та пасиви підприємства на початок і кінець звітного періоду враховує динаміку процесів і явищ, під впливом яких відбуваються зміни в їх структурі. Але які б не відбувалися зміни в балансі, рівність між активом і пасивом завжди зберігається.

Дослідженням проблематики бухгалтерського балансу присвячено ряд наукових праць, зокрема таких вчених як: Белова І. М., Дідоренко Т. В., Кухта К. О., Рудь Я. О., Погорелова Т. П., Каминський П. Д. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень і методичних аспектів відображення звітної інформації у бухгалтерському балансі підприємства та проведення аналізу його показників для інформаційного забезпечення прийняття рішень.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити ряд наступних завдань:

- розкрити значення балансу як форми фінансової звітності та визначити його роль в управлінні підприємством;
- дослідити склад та структуру складання бухгалтерського балансу відповідно до національного і зарубіжного досвіду;
- розглянути нормативно-правове забезпечення та принципи складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства;

- визначити особливості обліку активів торговельного підприємства;
- розглянути методику обліку капіталу та зобов’язань підприємства;
- дослідити порядок складання та оприлюднення балансу підприємства;
- провести горизонтальний та вертикальний аналіз балансу ТОВ “ВЛКОМ”;
- провести аналіз показників фінансового стану підприємства;
- проаналізувати ймовірність настання банкрутства підприємства та розробити шляхи його запобігання.

Об’єктом дослідження є процес формування показників Балансу (Звіту про фінансовий стан).

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань щодо формування Балансу (Звіту про фінансовий стан) та аналіз його показників.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано загальнонаукові та специфічні методи, зокрема: діалектичний, системний та історичний підходи для вивчення теоретичних і методичних аспектів формування і використання балансу підприємства; абстрактно-логічний метод для розкриття методики складання балансу підприємства; метод аналітичного групування та порівняння для проведення аналізу фінансового стану підприємства та оцінки ймовірності настання банкрутства.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в дослідженні формування звітної інформації в балансі підприємства, проведенні на її основі економічного аналізу та розробці рекомендацій для покращення фінансового стану підприємства.

Обсяг і структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Дана робота викладена на 71 сторінці, ілюстрована 18 таблицями, 5 рисунками та 3 додатками. Список використаної літератури містить 40 найменувань.

У першому розділі роботи розкрито значення бухгалтерського балансу, розглянуто його склад та структуру у вітчизняній та зарубіжній практиці, а також

нормативно-правове регулювання формування звітної інформації в балансі підприємства.

У другому розділі роботи розглянуто особливості та методику відображення в балансі активів, власного капіталу та зобов'язань підприємства, а також порядок складання і оприлюднення балансу підприємства.

У третьому розділі роботи проведено горизонтальний та вертикальний аналіз балансу підприємства, проаналізовано показники його фінансового стану та проведено оцінку ймовірності настання банкрутства та розроблено шляхи його подолання.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В БАЛАНСІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Бухгалтерський баланс підприємства як основна форма фінансової звітності

Для здійснення будь-якої підприємницької діяльності керівництву підприємства важливо мати достовірну, надійну та повну інформацію про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів, яка міститься у фінансовій звітності. Проте, основною формою фінансової звітності вважається баланс. Під бухгалтерським балансом розуміють звітну таблицю, яка містить інформацію про фінансово-економічний стан діяльності підприємства на певну дату. Зазвичай це дата закінчення звітного періоду.

Основною метою складання бухгалтерського балансу є формування і надання його користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

Баланс дозволяє згрупувати для потреб управління всі дані, які містяться на рахунках бухгалтерського обліку. Тобто у ньому міститься узагальнена інформація у грошовому виразі про стан господарських засобів, джерел їх формування на певну дату у зручній для сприйняття формі звітної таблиці, яка задовольняє інформаційні потреби не тільки внутрішніх, а й зовнішніх користувачів звітності. На основі даних балансу можна дізнатися яка у підприємства загальна вартість майна, скільки у нього оборотних засобів, яка величина майна сформована за рахунок власних коштів, а яка за рахунок залучених тощо.

Баланс є невід'ємною складовою системи бухгалтерського обліку. В ньому органічно поєднуються показники, які формуються на кінцевому етапі облікового процесу. За даними бухгалтерського балансу можна визначити фінансове становище підприємства, простежити динаміку зміни його капіталу. Також на їх

основі зацікавлені користувачі звітності можуть проаналізувати та оцінити ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність підприємства, що допоможе отримати більше інформації, яка характеризує діяльність підприємства для прийняття раціональних рішень.

Щодо історії виникнення балансу, то саме поняття “баланс” з латинської перекладається як дві чаші терезів, які означають рівновагу. Дослівно *bis* означає двічі, а *lanx* перекладається як шалька терезів.

У вітчизняній літературі періодом виникнення бухгалтерського балансу вважають середину XIV століття. Це пов'язано з діяльністю Луки Пачолі і його працею “Трактат про рахунки і записи”, що вийшла у 1494 році. В ті часи Лука Пачолі охарактеризував баланс як процедуру, яка пов'язана з установленням рівності між оборотами за дебетом та кредитом рахунків Головної книги [4, с.131]. Можна вважати, що облікове поняття балансу існує більше п'яти століть.

В бухгалтерському обліку баланс належить до одного з базових понять. Його розуміють не тільки як одну з форм фінансової звітності, а й як один з елементів методу бухгалтерського обліку (рис. 1.1).

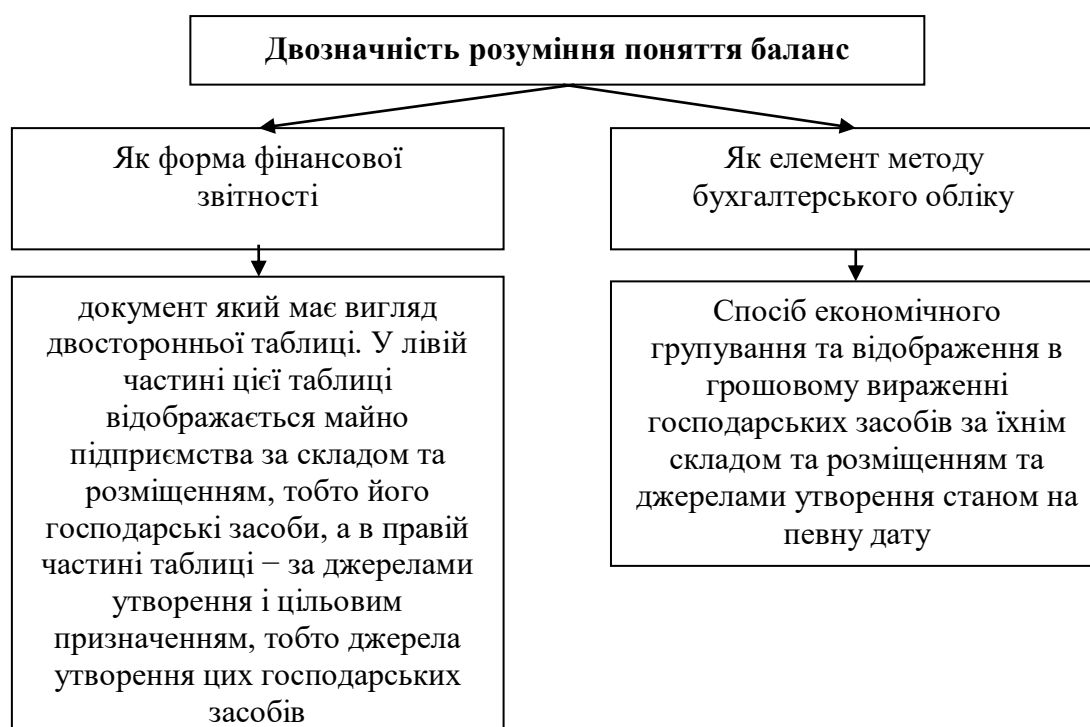

Рис. 1.1. Розуміння сутності балансу як форми фінансової звітності та елемента методу бухгалтерського обліку

Існує думка, що бухгалтерський баланс не доречно виокремлювати окремим елементом методу бухгалтерського обліку, адже він є складовою частиною такого елементу методу бухгалтерського обліку як звітність. Вважається, що з метою уникнення плутанини для тлумачення балансу як елементу методу бухгалтерського обліку слід застосовувати таке поняття як “балансове узагальнення”.

Основними елементами балансу є активи та пасиви. Активи – це ресурси, контрольовані підприємством внаслідок минулих подій, від використання яких в майбутньому очікується одержання економічних вигод. Пасиви це джерела формування активів. Пасив поділяється на власний капітал і зобов’язання. Зобов’язання – це заборгованість, яка виникла в результаті минулих подій і після погашення якої очікується зменшення ресурсів підприємства, що втілюють економічні вигоди. Їх поділяють на довгострокові та короткострокові. Під власним капіталом слід розуміти ту частину в активах підприємства, яка залишається після вирахування всіх його зобов’язань.

Інформація про ці елементи дозволить зробити оцінку фінансового стану підприємства. Дані про ресурси, які контролює підприємство дозволяє оцінити можливість створення грошових потоків у перспективі. Інформація про власний капітал дозволяє визначити необхідність у фінансових ресурсах в майбутньому та передбачити розподіл прибутків. Дані про зобов’язання підприємства слугують основою для проведення оцінки здатності підприємства погасити свої борги перед кредиторами.

Економічно однорідні групи у які об’єднані всі господарські засоби підприємства й джерела їх формування називають статтями балансу. Кожна стаття балансу має загальну назву, власний код і суму. Статті бухгалтерського балансу бувають активні і пасивні. Статті активу відповідно дають характеристику господарським засобам, а статті пасиву характеризують джерела власних і залучених коштів. Підсумки активу і пасиву балансу завжди мають бути рівними між собою. Це є обов’язковою умовою, яка свідчить про правильність його складання. Тотожність підсумків активу і пасиву пояснюється тим, що в

обох частинах балансу відображаються одні й ті ж господарські засоби, які просто згруповані за різними ознаками. В активі вони згруповані за складом і розміщенням, а у пасиві за джерелами їх утворення. Кожна група господарських засобів має відповідне джерело формування, що відображається в пасиві балансу. Якщо між підсумками активу і пасиву відсутня рівність, то це вказує на наявність помилок, які було з певних причин допущено при його складанні.

У процесі діяльності підприємства здійснюють значну кількість господарських операцій. У результаті проведення кожної з них відбуваються певні змін у структурі балансу, активі і пасиві. Тому залежно від змін до яких приводить проведення тієї чи іншої господарської операції їх поділяють на 4 типи.

Господарські операції, які належати до першого типу спричиняють зміни лише в активі, тобто складі майна. При цьому одна стаття збільшується, а інша, відповідно, зменшується. При цьому підсумок балансу залишається без змін.

Для прикладу до господарських операцій першого типу належить: переведення коштів з каси на поточний рахунок і навпаки, списання виробничих запасів на виробництво, оприбуткування на склад готової продукції з виробництва, видача коштів з каси підзвітній особі тощо.

Другий тип господарських операцій спричиняє зміни лише в складі пасиві, тобто в джерелах утворення. При цьому підсумок балансу також не змінюється.

До господарських операцій другого типу належать: утримання із заробітної плати податку на доходи фізичних осіб або військового збору, спрямування частини нерозподіленого прибутку на формування резервного капіталу та інші.

Щодо третього типу господарських операцій, то він зумовлює зміни як у складі активу, так і у складі пасиву. Даний тип господарських операцій спричиняє збільшення майна підприємства і джерел його утворення на однакову суму. Підсумок балансу у даному випадку збільшується із збереженням рівності активу та пасиву. Третій тип господарських операцій є активно-пасивними в сторону збільшення і відображає залучення ресурсів у господарську діяльність.

До господарських операцій, які належать до третього типу відносять: нарахування заробітної плати працівникам виробництва, придбання у постачальників матеріалів, отримання на поточний рахунок кредиту банку, отримання від засновників об'єктів основних засобів тощо.

Четвертий тип господарських операцій вносить зміни в складі активу та пасиву, проте, на відміну від операцій третього типу, у бік зменшення. Підсумок балансу зменшується та зберігається рівність між активом і пасивом. Зазначений тип господарських операцій є активно-пасивним в сторону зменшення. Він вказує на вибуття ресурсів з господарської діяльності.

До господарських операцій четвертого типу належать: виплата працівникам заробітної плати, перерахування до бюджету податків та зборів, переведення коштів з поточного рахунку постачальникам тощо.

Отже, кожна господарська операція спричиняє зміни не менш ніж у двох статті балансу, не порушуючи при цьому рівність активу та пасиву. Підсумок балансу залишається не змінним під час проведення операцій першого та другого типу, проте збільшується в разі здійснення операцій третього типу та зменшується у разі проведення операцій четвертого типу.

Призначення Балансу як форми фінансової звітності в управлінні підприємством полягає в наступному [6, с.32]:

- оцінці фінансового стану підприємства: структури активів, пасивів, його здатності погашати свої зобов'язання тощо;
- визначенні можливості створення грошових потоків у майбутньому;
- прогнозуванні потреб у фінансових ресурсах та передбаченні розподілу прибутку;
- оцінці платоспроможності перед кредиторами;
- оцінці автономності та ліквідності підприємства.

На основі балансу можна оцінити склад та структуру майна підприємства, його ліквідність, оборотність оборотних активів, співвідношення власного та запозиченого капіталу, рух дебіторської та кредиторської заборгованості тощо.

Дані, що наведені у балансі можна використовувати для:

- проведення контролю за виконанням завдань, планів;
- здійснення аналізу та прогнозування, складання бізнес-плану;
- проведення контролю за діяльністю підприємства, виявлення і усунення недоліків;
- розгляду питань щодо надання кредитів та страхування майна фінансово-банківськими установами;
- оцінки фінансового стану підприємства та прийняття на її основі ефективних управлінських рішень.

Баланс необхідний не тільки для відображення наявності господарських засобів і джерел на звітну дату, але й для одержання необхідної інформації для потреб управління як внутрішнім так і зовнішнім користувачам.

Так, інформація про фінансовий стан підприємства є основою для прийняття рішення про надання кредитів банками, адже дозволяє визначити платоспроможність підприємства і ризик неповернення позикових коштів; Також дані балансу цікавлять постачальників і підрядників при укладанні договорів. Інвестори на основі звіту про фінансовий стан приймають рішення щодо доцільності інвестування капіталу тощо.

Отже, бухгалтерський баланс є дуже важливою складовою фінансової звітності. Інформація, що відображається у балансі дає можливість користувачам ознайомитися з загальною вартістю, структурою та станом майна підприємства. Також наявна у ньому інформація щодо джерел утворення майна дає уявлення яка частина майна утворена за рахунок власних коштів, а яка за рахунок залучених. На його основі можна оцінити рентабельність, платоспроможність і кредитоспроможність підприємства, стан ресурсів підприємства та ефективність їх використання, стан кредитних і розрахункових відносин, та зробити висновки щодо ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства загалом.

1.2. Склад і структура бухгалтерського балансу: вітчизняний і зарубіжний досвід

Бухгалтерський баланс складається з двох частин частини – активу і пасиву. Пасив ще розподіляють на такі елементи як зобов'язання та власний капітал.

Побудова структури бухгалтерського балансу відбувається наступним чином. Спочатку статті балансу групуються за економічним змістом, а після цього сформовані групи об'єднуються у відповідні розділи активу чи пасиву балансу. Тобто бухгалтерський баланс формується на основі економічної класифікації засобів та джерел їх утворення.

Методологічні засади побудови бухгалтерського балансу в Україні та його форма регламентуються НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” та Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності.

У формі бухгалтерського балансу, що наведена у НП(С)БО 1 всі статті активу розподілені на три розділи, а пасиву на чотири.

Розділ I активу балансу має назву “Необоротні активи”. У ньому об'єднані статті активу, для яких характерне тривале використання. До таких активів належать нематеріальні активи, основні засоби, незавершені капітальні інвестиції, довгострокові фінансові інвестиції та інші. Для розрахунку підсумку балансу береться до уваги залишкова вартість необоротних активів, яка визначається як різниця між їх первісною вартістю та сумою нарахованого зносу.

Розділ II активу бухгалтерського балансу має назву “Оборотні активи”. У даному розділі відображаються грошові кошти та їх еквіваленти та інші активи, які споживаються чи реалізуються протягом одного року або протягом операційного циклу. Цей розділ розкриває інформацію про вартість запасів, поточних біологічних активів, поточну дебіторську заборгованість, поточні фінансові інвестиції, гроші та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи.

Розділ III активу балансу називається “Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття”. Його назва повністю говорить про його склад. Під

групою вибуття слід розуміти сукупність активів, які підприємство планує вилучити з складу майна шляхом продажу чи іншим способом, та зобов'язання, які безпосередньо пов'язані з цими активами та будуть передані (погашені) в результаті проведення такої операції.

Розділ I пасиву бухгалтерського балансу це “Власний капітал”. У ньому міститься інформація про джерела утворення власних засобів підприємства. Джерелами утворення засобів є: зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток. Також у цьому розділі є інформація про суму непокритого збитку, неоплаченого і вилученого капіталу, яка відображається в дужках та віднімається при визначенні власного капіталу.

Розділ II пасиву балансу відображає “Довгострокові зобов'язання і забезпечення”. Тут міститься інформація про відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові кредити банків, інші довгострокові зобов'язання, довгострокові забезпечення і цільове фінансування.

Розділ III пасиву балансу відображає “Поточні зобов'язання і забезпечення”. У цьому розділі пасиву можна дізнатися інформацію щодо короткострокових кредитів банків, всієї поточної кредиторської заборгованості, поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів та інші поточні зобов'язання.

У розділі IV пасиву балансу зазначають інформацію про “Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття”.

У побудові балансу зарубіжних країн розрізняють вертикальну та горизонтальну (у вигляді двосторонньої таблиці) форми балансу.

Горизонтальний баланс передбачає відображення інформації про активи ліворуч, а пасиви – праворуч двосторонньої таблиці. При цьому зберігається рівність підсумків активу й пасиву. Горизонтальна форма Балансу використовується в Україні, а також Німеччині, Бельгії, Італії, США, Франції, Росії та інших країнах [8].

Таблиця 1.1

Моделі балансу світової практики

Форма балансу	Рівняння структури балансу
Горизонтальна	Активи = Зобов'язання + Власний капітал
Вертикальна	Активи = Зобов'язання + Власний капітал
Вертикальна	Активи - Зобов'язання + Власний капітал

У вертикальному балансі спочатку відображаються всі статті активу, а після цього статті пасиву. Підсумок активу й пасиву також є рівним. Вертикальний формат балансу застосовують у Великобританії.

Проте у світовій практиці є країни, яким законодавчо дозволено використовувати дві форми, як для прикладу, у Нідерландах. А також є країни у яких законодавчо не встановлено використання тієї чи іншої форми, як це відбувається у Швейцарії.

Слід зазначити, що ліва частина балансу, тобто активи, побудова залежно від ступеня ліквідності. Спочатку відображені статті, які є найменш ліквідні, а ті, які можна найлегше реалізувати в самому кінці балансу.

Як відомо, пасив балансу розкриває інформацію про власний капітал та зобов'язання, які бувають довгострокові і короткострокові. Розмежування правої частини балансу на такі дві частини в зазначеній послідовності відбулося не просто так. Це пов'язано з тим, що у разі, якщо виникне необхідність у ліквідації підприємства через неплатоспроможність, чинним законодавством передбачена суворі послідовність погашення зобов'язань перед кредиторами. Зобов'язання перед кредиторами, які є наступними у черзі задовольняються лише після погашення в повному обсязі попередніх зобов'язань перед кредиторами. А інвестори одержують лише ту частку, що залишилася після розрахунків з усіма зобов'язаннями.

Виокремимо основні відмінності побудови балансу у вітчизняній і зарубіжній практиці у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика побудови балансу в Україні та за кордоном

	Вітчизняна практика	Світова практика
Актив	Побудова розділів активу відповідає порядку зростання ліквідності: – необоротні активи – запаси – кошти	Побудова розділів активу відповідає порядку спадання ліквідності: – грошові кошти – запаси – нерухомість
Пасив	Пасив будують за скороченням терміну погашення: – власний капітал – довгострокові зобов'язання – поточні зобов'язання	Пасив будують за зростанням терміну погашення: – поточні рахунки до оплати – довготермінові пасиви – акціонерний капітал

Хоча вітчизняні положення (стандарти) бухгалтерського обліку базуються на основі міжнародних стандартів, все ж між ними зустрічаються розбіжності, що стосуються особливостей ведення обліку деяких об'єктів та складання фінансової звітності. В частині складання балансу розбіжності вимог національних стандартів від міжнародних стосуються ступеня деталізації інформації, що в ньому наводиться та способу відображення фінансових активів та інвестицій в асоційовані підприємства.

Міжнародні стандарти чітко не регламентують статті бухгалтерського балансу, а лише пропонують приблизний перелік статей, а згідно НП(С)БО побудова балансу є регламентована. Бухгалтерському балансу, який складений відповідно до вимог міжнародних стандартів має мінімальну кількість статей. Якщо для кращого розуміння інформації про фінансовий стан або якщо є така вимога стандарту підприємство може додавати до форми балансу додаткові рядки, що стосуються ліквідності суттєвості активів, сум, термінів та умов погашення зобов'язань, однорідності оцінки активів і зобов'язань. Щодо вітчизняного балансу, то у ньому можливість зміни складу статей не передбачена. Передбачена можливість введення лише тих додаткових статей, які відповідають критеріям установленим НП(С)БО 1 та наведені у його додатку 3.

Порівняльна характеристика вітчизняної форми бухгалтерського балансу та форми балансу, що регулюється Директивою 2013/34/ЄС подана в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

**Порівняльна характеристика структури балансу відповідно до
НП(С)БО 1 та Директиви 2013/34/ЄС**

НП(С)БО 1	Директива 2013/34/ЄС
Актив	Активи
	А. Підписний неоплачений капітал
	В. Організаційні витрати
I. Необоротні активи	С. Основні засоби
II. Оборотні активи	Д. Оборотні активи
	Е. Передплати та нарахований дохід
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	
Пасив	Капітал, резерви і зобов'язання
I. Власний капітал	А. Капітал і резерви
	В. Резерви
II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	С. Кредиторська заборгованість
III. Поточні зобов'язання та забезпечення	
	Д. Нараховані витрати та доходи майбутніх періодів
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	

Як бачимо між вітчизняною і зарубіжною формами балансу суттєвих відмінностей немає. Їх склад і зміст не суперечить один одному. Проте в європейському балансі інформація в розділах подається більш деталізовано, а також дещо відрізняється класифікація зобов'язань.

Проте принципи згідно яких подається баланс та оцінка статей балансу суттєвих розбіжностей не мають. Також, слід зазначити, що у балансі, що наведений в Директиві відсутній розділ для розкриття інформації про необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття і пов'язані з ними зобов'язання.

1.3. Нормативно-правове регулювання та принципи формування звітної інформації в балансі підприємства

Діяльність будь-якого підприємства потребує належної нормативної бази, яка регламентує правові та економічні відносини суб'єкта господарювання з органами державної влади, іншими підприємствами та організаціями, персоналом тощо. Тому слід детальніше розглянути нормативно-правове забезпечення регулювання складання бухгалтерського балансу.

Нормативно-правове забезпечення складання балансу підприємств в Україні регулюється Законами України, Указами Президента, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів України тощо. Нормативно-правові документи, що регулюють порядок складання бухгалтерського балансу можна згрупувати у чотири рівні (рис. 1.2).

Рис. 1.2 Рівні та нормативно-правові документи, що регулюють складання бухгалтерського балансу

На сьогоднішній час нормативно-правове забезпечення ведення бухгалтерського обліку спрямоване на запозичення міжнародної облікової практики, яка береться до уваги при вдосконаленні та формуванні вітчизняних нормативно-правових документів, що регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку та складання звітності.

Основним законодавчим документом, що регулює ведення бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності є Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”. Цим законом регламентовано порядок організації ведення обліку та складання звітності. Також ним встановлено вимоги до фінансової звітності, визначено принципи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності. Вимоги даного закону поширюються на всіх суб’єктів підприємницької діяльності, які відповідно до чинного законодавства зобов’язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність.

НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” є основним положенням, в якому розкрита мета, склад і принципи підготовки балансу та вимоги до розкриття його елементів. Це положення поширюється на фінансову і консолідовану фінансову звітність суб’єктів господарювання усіх форм власності, крім банків та бюджетних установ.

НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність” визначає загальні вимоги щодо складання консолідованої фінансової звітності. Цим положенням для складання фінансової звітності, в тому числі балансу, керуються суб’єкти господарювання, що складаються з материнського (холдингового) підприємства та дочірніх підприємств.

НП(С)БО 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”, визначає порядок виправлення помилок, які були допущені при формуванні балансу та порядок розкриття інших змін.

НП(С)БО 25 “Спрощена фінансова звітність” регулює порядок формування показників фінансової звітності суб’єктами малого підприємництва, які подають Баланс у таких скорочених формах № 1-м та № 1-мс.

Окрім вище наведених НП(С)БО до нормативно-правового забезпечення формування балансу можна віднести і ряд інших положень, які регулюють відображення окремих його статей. Для прикладу сюди належать НП(С)БО 7 “Основні засоби”, НП(С)БО 8 “Нематеріальні активи”, НП(С)БО 9 “Запаси”, НП(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість”, НП(С)БО 11 “Зобов'язання” та інші.

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності визначають порядок розкриття інформації за статтями ф. № 1 “Баланс (Звіт про фінансовий стан)”, ф. № 2 “Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)”, ф. № 3 “Звіт про рух грошових коштів”, ф. № 4 “Звіт про власний капітал”.

Відобразимо основні нормативно-правові документи щодо регулювання бухгалтерського балансу у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Основні нормативно-правові документи, що регулюють порядок складання бухгалтерського балансу

№	Нормативно-правовий документ	Характеристика застосування
1	Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”	Визначає правові основи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності
2	НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”	Визначаються загальні вимоги до складання звітності. Розкриває мету, склад, форми і основні принципи побудови фінансової звітності та вимоги до її елементів
3	НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність”	Визначається порядок формування консолідованої фінансової звітності та основні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності
4	НП(С)БО 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”	Регулює порядок виправлення помилок, внесення інших змін у фінансовій звітності
5	НП(С)БО 25 “Спрощена фінансова звітність”	Визначає зміст і форму фінансової звітності малого підприємства
6	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку	Відображає порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку методом подвійного запису для одержання інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань
7	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	Розглядається питання розкриття інформації за статтями балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал
8	Наказ про облікову політику	Відображено обрані методи оцінки, які використовують при складанні фінансової звітності, а також окремі аспекти облікової політики щодо окремих об'єктів та статей обліку

У НП(С)БО 1 зазначено, що фінансову звітність слід формувати з дотриманням наступних принципів:

- автономності підприємства, який означає, що кожне підприємство має розглядатися як юридична особа, що відокремлена від власників. Це вказує на те, що особисте майно і зобов'язання власників не мають жодного відношення до підприємства і не відображаються у його фінансовій звітності;

- безперервності діяльності, який означає, що оцінку активів і зобов'язань підприємства слід проводити вважаючи що його діяльність буде проводитися безперервною;

- періодичності, відповідно до якого для складання звітності діяльність підприємства поділяється на певні періоди;

- історичної (фактичної) собівартості означає, що оцінка активів здійснюється першочергово виходячи з витрат на їх виробництво та придбання;

- нарахування, відповідно до якого доходи і витрати відображаються в обліку та звітності в момент їх виникнення незалежно від часу надходження або проведення розрахунків;

- повного висвітлення, який означає, що фінансова звітність повинна містити всю інформацію про проведені господарські операції, яка може вплинути на рішення, які на ній базуються;

- послідовності, відповідно до якого підприємство постійно застосовує обрану облікову політику. У разі її зміни підприємство має обґрунтувати таке рішення і розкрити ці зміни у фінансовій звітності.

- обачності, який означає, що при веденні бухгалтерського обліку застосовувати такі методи оцінки, які дозволять запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства;

- превалювання сутності над формою, згідно якого господарські операції слід обліковувати відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

– єдиного грошового вимірника, згідно якого вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства подається у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці [15].

Оскільки бухгалтерський баланс є окремим поняттям системи бухгалтерського обліку та звітності, то Кулик В. А вважає, що доречно визначити окремі принципи його побудови, перелік яких наведено на рис. 1.3.

Рис. 1.3 Принципи бухгалтерського балансу [26, с.46]

Основним принципом побудови бухгалтерського балансу вважається принцип подвійності. Сутність даного принципу полягає в тотожності відображення господарських операцій на рахунках. При цьому виконується рівність, що господарські засоби дорівнюють зобов'язанням плюс капітал.

Наступний принцип роздвоєння сутності на протилежності означає, що майно підприємства у балансі відображається за двома протилежними аспектами: економічним та правовим. Тобто один об'єкт, а саме майно підприємства, роздвоюється на актив і пасив, які є протилежностями.

Принцип симетрії та відповідності означає, що підсумки таких елементів балансу, як актив та пасив завжди рівні між собою та рівнозначно відповідають одна одній.

Принцип необхідності та достатності означає, що серед усієї інформації слід знайти оптимальне співвідношення між необхідною і достатньою інформацією.

Принцип ієрархічності структури балансу дозволив розділити його на 4 рівні. На першому рівні ієрархії баланс поділяється на актив і пасив, на другому на три розділи активу і чотири розділи пасиву, на третьому на окремі статті балансу, на четвертому на розшифрування окремих статей.

Принцип статичності та динамічності відображається у підходах до оцінки статей бухгалтерського балансу. В Україні для проведення оцінки статей балансу використовується змішаний, статико-динамічний, підхід. Для ф. 1 “Баланс (Звіт про фінансовий стан)” характерні особливості статичного балансу, до яких належать: мета його складання, інтерпретація активу і пасиву, окремих об’єктів обліку. Але враховуючи підходи до оцінки статей балансу характеризують його можна охарактеризувати як динамічний баланс.

Принцип агрегування та деталізації статей знаходить своє застосування для надання інформації про активи, власний капітал та зобов’язання підприємства залежно від потреб користувачів.

Для надання інформації про стан активів та зобов’язань підприємства у балансі їх відображають враховуючи принцип не згортання статей дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Не менш важливим принципом, якого обов’язково слід дотримуватися при побудові балансу є відповідність даних на кінець звітного періоду даним на початок, балансу на наступний звітний період. Його дотримання спряє одержання достовірної, повної та зіставної інформації для прийнятті рішень.

Отже, нормативно-правове забезпечення формування бухгалтерського балансу можна згрупувати у чотири рівні. Основними нормативно-правовими документами є Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, НП(С)БО 2

“Консолідована фінансова звітність”, НП(С)БО 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”, НП(С)БО 25 “Спрощена фінансова звітність”, Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності та інші. Дотримання усіх принципів бухгалтерського балансу є необхідне для забезпечення відповідності інформації бухгалтерського балансу всім якісним характеристикам, що зумовлюють її подальше використання для прийняття економічних рішень.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В БАЛАНСІ ТОВ “ВЛКОМ”

2.1. Особливості обліку активів торговельного підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю “ВЛКОМ” є підприємством недержавної форми власності. Основним видом діяльності досліджуваного підприємства є оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням.

ТОВ “ВЛКОМ” є мікропідприємством, перебуває на загальній системі оподаткування та сплачує до державного бюджету податок на прибуток, податок на додану вартість, єдиний соціальний внесок, утримує із заробітної плати працівників податок на доходи фізичних осіб та військовий збір. Веде облік із застосуванням спрощеного Плану рахунків.

Оптова торгівля це - діяльність, спрямована на придбання і відповідне перетворення товарів для подальшої їх реалізації підприємствам роздрібною торгівлі, іншим суб'єктам підприємницької діяльності.

Основним завданням бухгалтерського обліку на підприємствах оптової торгівлі є контроль за виконанням договірних поставок товарів поставачальниками, продажем товарів покупцям, контроль за станом товарних запасів. Як правило, між продавцем та покупцем укладається договір купівлі-продажу [31].

Активи – це ресурси, які перебувають під контролем підприємства у результаті минулих подій та від їх використання очікується отримання економічних вигод у майбутньому.

Активи є основою ведення господарської діяльності підприємства, адже без них підприємство не може функціонувати.

Для здійснення будь-якої діяльності кожен суб'єкт господарювання повинен мати будівлі, обладнання, запаси, грошові кошти, які в сукупності є активами

(господарськими засобами) підприємства. Господарські засоби підприємства утворюються за рахунок пасивів (джерел утворення): статутного, додаткового, резервного капіталів, прибутку тощо.

Всі активи підприємства поділяються на оборотні та необоротні.

Необоротні активи торговельного підприємства це - сукупність матеріальних і фінансових ресурсів, які використовуються підприємством у господарській діяльності протягом тривалого періоду (більше року) та частинами свою вартість переносять на витрати обігу.

На досліджуваному підприємстві у складі необоротних активів є незавершені капітальні інвестиції та основні засоби.

Облік незавершених капітальних інвестицій ведеться на рахунку 15 “Капітальні інвестиції”. За дебетом рахунку відображається збільшення понесених витрат на придбання матеріальних та нематеріальних активів, а за кредитом рахунку їх введення в експлуатацію.

Бухгалтерський облік основних засобів підприємство веде на рахунку 10 “Основні засоби”. По дебету рахунка відображається надходження основних засобів на баланс підприємства та величина витрат, пов’язаних з поліпшенням об’єкта. За кредитом рахунку відображається вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі чи у разі часткової ліквідації об’єкта основних засобів. На цьому рахунку підприємство також обліковує інші необоротні матеріальні активи та нематеріальні активи.

Рахунок “Знос необоротних активів” призначено для узагальнення інформації про знос основних засобів, інших необоротних матеріальних активів і нематеріальних активів. За кредитом даного рахунку відображається нарахування амортизації, а за дебетом зменшення суми зносу.

Документальне оформлення наявності та руху основних засобів здійснюється на підставі актів приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, актів приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об’єктів, актів на списання основних засобів, відомості по нарахуванню амортизації.

Таблиця 2.1

**Типові бухгалтерські проведення з обліку необоротних
активів ТОВ “ВЛКОМ”**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
Придбання основних засобів			
1	Придбано основні засоби	15	68
2	Відображено податковий кредит	64	68
3	Відображено витрати, пов'язані з їх придбанням	15	68
4	Введено в експлуатацію основні засоби	10	15
5	Проведено оплату за придбані основні засоби	68	31
Амортизація необоротних активів			
6	Нараховано амортизацію необоротних активів	91	13
Реалізація основних засобів			
7	Реалізовано об'єкт основних засобів	37	74
8	Списано знос	13	10
9	Списано залишкову вартість	97	10
10	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	74	64
11	Отримано оплату від покупця	31	37
Витрати на поліпшення і утримання необоротних активів			
12	Придбано запасні частини для проведення ремонту	20	68
13	Відображено податковий кредит	64	68
14	Списано запасні частини на витрати звітного періоду	91	20
15	Відображено вартість ремонту, виконаного підрядною організацією	15	68
16	Відображено податковий кредит	64	68
17	Списано суми витрат на ремонт	10	15

До оборотних активів підприємства належить майно, яке повністю споживається за один операційний цикл. Оборотними активами досліджуваного підприємства є запаси, дебіторська заборгованість, гроші та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів.

Синтетичний облік запасів підприємство веде на рахунку 20 “Виробничі запаси”. За дебетом зазначеного рахунка відображають надходження запасів, а за кредитом рахунка вибуття або уцінку запасів. На даному рахунку узагальнюється інформація про сировину й матеріали, паливо, будівельні матеріали, запасні частини, малоцінні та швидкозношувані предмети.

Облік товарів досліджуване підприємство відповідно до спрощеного плану рахунків веде на рахунку 26 “Готова продукція”, на якому відображає облік наявності та руху товарів, що знаходяться на оптових і розподільчих базах, складах тощо. За дебетом рахунку підприємство відображає надходження товарів, за кредитом їх реалізацію чи вибуття.

Оптові підприємства облік товарів ведуть за первісною вартістю, порядок формування якої визначається НП(С)БО 9 “Запаси”.

Первісною вартістю товарів, придбаних за плату, є собівартість товарів, що складається з таких фактичних витрат:

- сум, що перераховуються постачальнику за умовами договору, за винятком непрямих податків;
- сум ввізного мита;
- сум непрямих податків у зв'язку з їх придбанням, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельних витрат;
- інших витрат, які безпосередньо пов'язані із придбанням товарів і доведенням їх до стану, придатного для використання.

Товари, що надходять на оптові склади оформляються підприємством такими документами: накладною, рахунком-фактурою, товарно-транспортною накладною, актом приймання матеріалів, податковою накладною тощо.

Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємства на певну дату. Дебіторами є юридичні і фізичні особи, які в результаті минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Сума дебіторської заборгованості підприємства міститься на рахунку 37 “Розрахунки з різними дебіторами”, де узагальнюється інформація про розрахунки з покупцями і замовниками, підзвітними особами, іншими дебіторами.

Синтетичний облік операцій з руху грошових коштів здійснюють на рахунках 30 “Готівка” та 31 “Рахунки в банках”. За дебетом відображають надходження коштів, за кредитом – їх списання.

Таблиця 2.2

**Типові бухгалтерські проведення з обліку оборотних активів ТОВ
“ВЛКОМ”**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
Облік запасів			
1	Відображено передоплату за придбані запаси	37	31
2	Відображено податковий кредит	64	64
3	Відображені транспортні витрати	20	68
4	Відображено податковий кредит	64	68
5	Сплачено транспортні послуги	68	31
6	Отримано запаси на склад	20	68
7	Списано податковий кредит	64	68
8	Відображено взаємозалік заборгованостей	68	37
9	Списано запаси на адміністративні витрати	91	20
10	Реалізовано товари	37	70
11	Відображено податкове зобов'язання	70	64
12	Відображено собівартість реалізованих товарів	90	20
Облік грошових коштів			
13	Оприбутковано кошти від реалізації товарів	30, 31	37
14	Видано кошти підзвітній особі	37	30
15	Отримано в касу грошові кошти з банку	30	31
16	Передано з каси до банку грошові кошти	31	30
17	Проведено розрахунок з постачальниками і підрядниками	68	30, 31
18	Сплачено заробітну плату	66	30, 31
19	Сплачено податки, збори на соціальні заходи	64	31

Таким чином, діяльність у сфері торгівлі, у тому числі оптової, є однією з найпоширеніших видів діяльності. На досліджуваному підприємстві облік активів відповідно до спрощеного плану рахунків ведеться на рахунках: 10 “Основні засоби”, 15 “Капітальні інвестиції”, 20 “Виробничі запаси”, 26 “Готова продукція”, 30 “Готівка”, 31 “Рахунки в банках”, 37 “Розрахунки з різними дебіторами”. Правильно організований облік активів дозволить отримати повну інформацію про стан розрахунків з покупцями, про рух товарів для забезпечення своєчасного руху товарів від виробника до споживачів у необхідній кількості та відповідній якості, що дозволить отримати значні конкурентні переваги та покращити результати діяльності підприємства.

2.2. Методика обліку капіталу та зобов'язань підприємства

Власний капітал є основою для початку ведення господарської діяльності кожного суб'єкта господарювання. Власний капітал є основним джерелом покриття збитків підприємства. Також він є доволі вагомим показником, що застосовується для проведення оцінки фінансового стану підприємства.

Під власним капіталом слід розуміти загальну вартість власних засобів підприємства, які використовуються для формування його активів.

До власного капіталу малих підприємств належить статутний або пайовий, додатковий, резервний та вилучений капітал.

Синтетичний облік власного капіталу на досліджуваному підприємстві здійснюють на пасивному рахунку 40 “Власний капітал” на якому узагальнюється інформація про статутний, пайовий, додатковий, резервний, неоплачений і вилучений капітали. За дебетом рахунку відображається зменшення (вилучення) статутного капіталу, За кредитом рахунку відображається збільшення статутного капіталу. До даного синтетичного рахунку відкриті наступні субрахунки:

- 401 “Статутний капітал”;
- 402 “Додатковий капітал”;
- 403 “Резервний капітал”;
- 404 “Неоплачений капітал”;
- 405 “Вилучений капітал”.

Джерелами формування статутного капіталу є грошові чи матеріальні внески засновників підприємства. Це можуть бути грошові кошти, будівлі, споруди, обладнання, нематеріальні активи, запаси, та інші матеріальні цінності.

Сума статутного капіталу, яка зазначена в установчих документах на дату реєстрації підприємства, але фактично не внесена засновниками є неоплаченим капіталом підприємства. Облік неоплаченого капіталу здійснюється на підставі таких документів як статут, розрахунок бухгалтерії, установчий договір, накладна тощо.

Залишок на рахунку обліку статутного капіталу завжди має дорівнювати розміру статутного капіталу, який зазначено в установчих документах підприємства. Розмір статутного капіталу фіксується у статуті, який реєструється в органах державної влади. Будь-які зміни у розмірі статутного капіталу можуть вноситися тільки після внесення відповідних змін в статуті.

Операції з формування, збільшення, зменшення чи ліквідації зареєстрованого капіталу оформляються такими первинними документами як: статут, прибутковий та видатковий касовий ордер, накладна, акт приймання-передачі, банківські документи, накази, розрахунки бухгалтерії.

Нерозподілений прибуток – це сума невикористаного прибутку минулих періодів, що на момент складання балансу залишається на балансі підприємства. Сума нерозподіленого прибутку збільшує розмір власного капіталу підприємства, а сума непокритого збитку його зменшує.

Для обліку одержаного за результатами звітного періоду нерозподіленого прибутку чи непокритого збитку підприємством застосовується рахунок 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)". Для визначення суми нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) використовується такий документ як розрахунок бухгалтерії.

Таблиця 2.3

Типові бухгалтерські проведення з обліку капіталу ТОВ "ВЛКОМ"

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Внесено засновниками до статутного капіталу грошові кошти	30, 31	40
2	Внесено засновниками до статутного капіталу основні засоби, нематеріальні активи	10	40
3	Внесено до статутного капіталу запаси	20	40
4	Збільшено статутний капітал за рахунок прибутку	44	40

Поточні зобов'язання це зобов'язання, які будуть погашені протягом 12 місяців або одного операційного циклу починаючи з дати балансу.

У процесі ведення господарської діяльності у всіх підприємств виникає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Це є невід’ємна складова забезпечення нормального функціонування підприємства.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги включає заборгованість перед постачальниками і підрядниками за відвантажені матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги на умовах післяплати. Якщо розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на умовах передоплати, то у такому випадку виникає дебіторська заборгованість за авансами виданими.

Постачання матеріальних цінностей, виконання робіт і надання послуг для підприємств здійснюється на підставі укладених договорів купівлі-продажу, постачання, підряду.

Первинними документами з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є: накладні, рахунки-фактури, рахунки, акти приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), податкові накладні, товарно-транспортні накладні.

Погашення заборгованості перед постачальниками і підрядниками здійснюється з використання як безготівкових так і готівкових розрахунків. Загальні правила, види і стандарти безготівкових розрахунків в Україні регламентуються Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті.

Для ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємство використовує рахунок, що передбачений спрощеним планом рахунків 68 “Розрахунки з іншими операціями”. По кредиту даного рахунка підприємство відображає заборгованість за одержані від постачальників і підрядників товарно-матеріальні цінності, роботи, послуги та за іншими операціями, а по дебету їх погашення.

Поточні зобов’язання з розрахунків з бюджетом це заборгованість підприємства за усіма платежами, що сплачуються до бюджету, у тому числі податки з працівників підприємства.

Розрахунки з нарахування і сплати таких податків і зборів до бюджету як податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, військовий збір підприємство відображає на рахунку 641 “Розрахунки за податками й платежами”. На цьому рахунку обліковують розрахунки окремо за кожним податком чи збором. По кредиту рахунку відображається інформація про суму нарахованих платежів, що необхідно сплатити до бюджету, а по дебету відображається їх сплата чи сума податків, що підлягають відшкодуванню з бюджету.

Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці це заборгованість підприємства перед своїми працівниками з оплати праці, в тому числі депонована заробітна плата.

Таблиця 2.4

**Типові бухгалтерські проведення з обліку поточних зобов'язань
ТОВ “ВЛКОМ”**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Отримано від постачальників і підрядників матеріали, товари, роботи, послуги	20, 26, 91	68
2	Нараховано податковий кредит	64	68
3	Нараховано заробітну плату працівникам	91	66
4	Утримані із заробітної плати податок на прибуток, військовий збір	66	64
5	Нараховано єдиний соціальний внесок	91	64
6	Нараховано податок на прибуток	96	64

Для ведення обліку розрахунків з працівниками з оплати праці за виконану роботу, а також розрахунки за неoderжану у визначений термін суму заробітної плати підприємство застосовує пасивний рахунок 66 “Розрахунки з оплати праці”. За кредитом даного рахунку відображають суми нарахованої працівникам заробітної плати, а також премії, допомоги з тимчасової непрацездатності, а за дебетом проведення утримань із заробітної плати, відображення суми виплаченої заробітної плати та депонованої заробітної плати.

Нарахована заробітна плата відображається на тому рахунку обліку витрат, що відносяться до ділянки де зайнятий працівник.

Для обліку відпрацьованого часу на підприємстві застосовують такі первинні документи як: наказ про приймання на роботу, особова картка; табель обліку використання робочого часу, розрахунково-платіжна відомість.

Таким чином, поточні зобов'язання виникають в результаті отримання товарів, робіт та послуг, необхідності сплати до бюджету податків та зборів та працівникам заробітної плати.

Правильно організований облік власного капіталу та зобов'язань підприємства дозволить отримати достовірну інформацію про джерела утворення його господарських засобів, своєчасно виявити найбільш ефективні умови залучення позикових ресурсів та при цьому забезпечити можливість своєчасно та в повному обсязі провести розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями підприємства.

Інформація даних обліку власного капіталу та поточних зобов'язань підприємства повинна забезпечити керівництво оперативною інформацією щодо суми власного капіталу, стану і розміру заборгованості підприємства перед кредиторами для прийняття ефективних управлінських рішень, що дозволять у перспективі збільшити частку власних джерел та, відповідно, зменшити частку залучених джерел формування активів, що дозволить покращити його платоспроможність, інвестиційну привабливість тощо.

2.3. Порядок складання та оприлюднення балансу підприємства

Баланс підприємства має таку форму, що дозволяє для його складання використати інформацію, яка міститься на синтетичних рахунках бухгалтерського обліку.

Баланс підприємства формується на основі облікових записів, які підтверджені належно оформленими первинними документами. Залишки кожного

рахунку бухгалтерського обліку переносяться у відповідні статті балансу. Важливо переконатися, щоб суми, що відповідають залишкам синтетичних і аналітичних рахунків дорівнювали тим сумам, що зазначені у відповідній статті балансу.

Підготовка до заповнення звітної форми Балансу передбачає перевірку правильності відображених сум, що містяться на синтетичних рахунках бухгалтерського обліку та їх відповідності даним аналітичного обліку. Також слід перевірити дотримання рівності підсумків оборотів за звітний період і рівністю підсумків при визначенні залишків рахунків по дебету і кредиту в Оборотно-сальдовій відомості.

Назви статей балансу зазвичай відповідають назві синтетичного рахунку, що значно спрощує процес його формування і виключає ймовірність перекручування його показників.

Порядок складання бухгалтерського балансу включає кілька етапів:

- заповнення вступної частини форми балансу, де відображаються загальні відомості суб'єкта господарювання та звітного періоду;
- перенесення залишків рахунків, що містяться в оборотно-сальдовій відомості до окремих статей активу і пасиву балансу;
- визначення значень розрахункових показників (залишкова вартість нематеріальних активів, основних засобів та ін.);
- проведення підрахунку підсумків по розділах активу і пасиву;
- визначення підсумку балансу за активом і пасивом;
- проведення перевірки дотримання рівності між підсумковими значеннями активу і пасиву.

У вступній частині балансу зазначають такі загальні відомості про підприємство, як назва підприємства, його територіальна належність, організаційно-правова форма господарювання, основний вид економічної діяльності, яким займається підприємство, середня кількість працівників підприємства, одиниця виміру та адреса підприємства.

Також вступна частина містить перелік різних кодів до вступної частини. У Балансі слід заповнити відповідні клітинки за наступними кодами:

1) код за ЄДРПОУ, тобто Єдиним державним реєстром підприємств і організацій України, який є індивідуальним для кожного суб'єкта господарювання і присвоюється під час його реєстрації

2) код за КОАТУУ тобто кодифікацією адміністративно-територіального устрою України. Відповідно до нього кожен населений пункт має власний код.

3) код за КОПФГ, тобто Класифікацією організаційно-правових форм господарювання, який використовують . органами державного управління для обліку, збирання й обробки статистичної та адміністративної інформації про державну реєстрацію, аналізу та узагальнення результатів діяльності суб'єктів господарювання.

4) код за КВЕД, тобто кодом виду економічної діяльності. Його встановлюють при реєстрації підприємства на основі установчих документів відповідно до Державного класифікатора видів економічної діяльності.

Здійснення другого етапу займає найбільше часу, адже передбачає перенесення залишків по рахунках бухгалтерського обліку з оборотно-сальдової відомості до відповідних статей Балансу підприємства.

Оскільки Баланс підприємства в Україні побудований за принципом балансу-нетто, то є потреба у визначенні значень розрахункових показників, що проводиться на третьому етапі.

Відповідно до принципу балансу-нетто баланс містить такі основні розрахункові показники:

- залишкова вартість нематеріальних активів, що визначається як різниця між первісною вартістю нематеріальних активів та їх зносом;
- залишкова вартість основних засобів, що розраховується як різниця між первісною вартістю основних засобів та сумою їх зносу.

Четвертий етап передбачає проведення розрахунку підсумків Балансу по розділах. Слід зазначити, що при визначенні підсумку розділів I та II активу Балансу крім тих, які не потребують обчислення беруться до уваги тільки

розрахункові показники. У розділі I пасиву балансу віднімаються значення неоплаченого і вилученого капіталу та сума непокритих збитків.

На п'ятому етапі визначаються підсумкові значення активу і пасиву балансу. Для визначення валюти активу і пасиву окремо додаються значення усіх їх розділів.

Останній етап передбачає проведення перевірки рівності між активом і пасивом, шляхом порівняння значень їх підсумків. Якщо їх значення є рівними, то це свідчить про те, що Баланс складено правильно.

Форма Балансу (Звіту про фінансовий стан) має такий вигляд, що відповідає структурі Плану рахунків бухгалтерського обліку. Тому, відобразимо узгодженість між Балансом та класами Плану рахунків бухгалтерського обліку на рис. 2.1.

Рис.2.1 Взаємозв'язок Балансу та Плану рахунків

Розглянемо методику складання активу балансу на досліджуваному підприємстві та відобразимо перелік статей та залишки рахунків, за якими вони складаються у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Методика формування статей активу Балансу ТОВ “ВЛКОМ”

Назва статті	Код рядка	Зміст статті	Сальдо рахунка (спрощений план рахунків)
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	загальна вартість придбаних/ створених необоротних активів, які на дату складання балансу не введено в експлуатацію, а також сума понесених витрат що збільшують первісну вартість об'єкта	Дебет рахунка 15
Основні засоби:	1010	Відображають різницю між рядками 1011 та 1012	
первісна вартість	1011	первісна (історична) вартість власних об'єктів основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, що введені в експлуатацію	Дебет рахунка 10
знос	(1012)	сума нарахованої амортизації	Кредит рахунка 13
Усього за розділом I	1095	Сума рядків 1005 і 1010	
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	Загальна вартість запасів підприємства, що утримуються для перепродажу, споживання в процесі виробництва та іншої діяльності	Дебет рахунка 20
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	заборгованість покупців та замовників підприємства за реалізовану їм продукцію, товари, роботи чи послуги, скоригована на резерв сумнівних боргів	Дебет рахунка 37 (крім субрахунку резерву сумнівних боргів)
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	відображається дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів та авансові внески за податками, зборами та іншими платежами до бюджету	Дебет рахунка 64
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	відображають заборгованість дебіторів, що не потрапила до жодної з попередньо заповнених статей дебіторської заборгованості	Дебет рахунка 37, 64, 66
Усього за розділом II	1195	Сума рядків 1100, 1125, 1135, 1155	

Баланс	1300	Сума рядків 1095 + 1195	Сума рядка має відповідати сумі рядка 1900
---------------	-------------	--------------------------------	---

Аналогічно відобразимо методику складання пасиву Балансу ТОВ “ВЛКОМ” у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Методика формування статей пасиву Балансу ТОВ “ВЛКОМ”

Назва статті	Код рядка	Зміст статті	Сальдо рахунка (спрощений план рахунків)
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	зазначена в установчих документах сума статутного капіталу підприємства	Кредит рахунка 40
Додатковий капітал	1410	містить інформацію про: - вартість безоплатно отриманих необоротних активів; - суму вкладеного засновниками внеску в капітал понад зареєстрований; - інші складові додаткового капіталу	Кредит рахунка 40
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	відображається сума нерозподіленого прибутку чи непокритого збитку. Суму непокритого збитку відображають у дужках та під час визначення підсумку розділу віднімають	Кредит або Дебет рахунка 44
Усього за розділом I	1495	Сума рядків 1400, 1410, +/-1420	
III. Поточні зобов'язання			
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	відображають заборгованість постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги	Кредит рахунка 68
розрахунками з бюджетом	1620	заборгованості підприємства за всіма видами платежів до бюджету	Кредит рахунка 64
у тому числі з податку на прибуток	1621	окремо відображається заборгованість підприємства з податку на прибуток	Кредит рахунка 64
розрахунками зі страхування	1625	відображається заборгованість за відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна	Кредит рахунка 64
розрахунками з оплати праці	1630	заборгованість із заробітної плати перед працівниками	Кредит рахунка 66
Інші поточні зобов'язання	1690	Зобов'язання, які не входять до інших статей, наведених у цьому розділі	Кредит рахунка 37, 64, 68

Усього за розділом III	1695	Сума рядків 1615, 1620, 1625, 1630, 1690	
Баланс	1300	Сума рядків 1495 + 1695	Сума рядка має відповідати сумі рядка 1300

Для складання ф. 1 “Балансу (Звіту про фінансовий стан)” підприємства застосовують дані, що відображені на рахунках 1-6 класів Плану рахунків бухгалтерського обліку. Так, залишки рахунків перших трьох класів містять інформацію про активи Балансу (Звіту про фінансовий стан). Залишки рахунків 4, 5 та 6 класів Плану рахунків бухгалтерського обліку відображають інформацію про пасиви Балансу (Звіту про фінансовий стан).

Баланс ТОВ “ВЛКОМ” містить інформацію лише по двох розділах активу, а саме про необоротні та оборотні активи. У ньому відсутня інформація по третьому розділу, що має назву необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття. Також у підприємства немає довгострокових зобов’язань та зобов’язань, що пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Отже, в Балансі (Звіті про фінансовий стан) досліджуваного підприємства відсутня інформація по розділу III активу, та II і IV пасиву.

Після складання балансу його подають державним органам. Підприємство подає річну та квартальну фінансову звітність до органів статистики та органів ДПС України разом із декларацією податку на прибуток. ТОВ “ВЛКОМ” до 2019 року подавало квартальну та річну фінансову звітність малого підприємства, а з 2020 року річний фінансовий звіт мікропідприємства, оскільки на підприємстві середня кількість працівників не перевищує 10 осіб, а сума річного доходу не перевищує 700 тисяч євро.

Отже, ф. 1 “Баланс (Звіт про фінансовий стан)” ТОВ “ВЛКОМ” містить інформацію про стан майна, що відображається в активі та стан власного капіталу і зобов’язань, що відображається в пасиві на початок та кінець звітного періоду. Наведена в балансі інформація є основою для проведення економічного аналізу,

надання оцінки фінансового стану підприємства та прийняття управлінських рішень.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ БАЛАНСУ ТОВ “ВЛКОМ”

3.1. Горизонтальний і вертикальний аналіз балансу підприємства

Основним джерелом інформації для проведення аналізу формування і використання фінансових ресурсів є бухгалтерський баланс. Баланс відображає стан активів та пасивів підприємства на певний момент часу. На основі даних балансу проводиться оцінка не лише кількості залучених коштів для фінансування діяльності підприємства, але й напрямків їх спрямування на ресурси підприємства. Наявність у балансі достовірної інформації є необхідною умовою успішного розвитку підприємства і дозволяє уникнути негативних наслідків діяльності за рахунок своєчасного проведення аналізу розміщення і стану майна підприємства та джерел його утворення.

Основною метою аналізу балансу є оцінка якості ведення господарської діяльності підприємством та надання інформації на основі проведених розрахунків про його фінансовий стан користувачам для прийняття зважених та ефективних управлінських рішень.

Завданнями аналізу балансу підприємства є:

- оцінка динаміки, складу та структури статей активу і пасиву;
- виявлення негативних змін статей балансу;
- пошук ефективних напрямків їх розміщення та оцінка ефективності їх використання;
- оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- розробка заходів для покращення ефективності використання фінансових ресурсів і фінансового стану підприємства загалом.

Для проведення оцінки фінансового стану підприємства аналіз балансу слід проводити за наступними етапами [36, с.282]:

Рис. 3.1 **Етапи проведення аналізу бухгалтерського балансу**

Аналіз показників бухгалтерського балансу розпочинають з вивчення його складу, динаміки та структури. Для цього застосовують такі види аналізу як горизонтальний і вертикальний.

У процесі проведення горизонтального аналізу розраховуються та порівнюються абсолютні та відносні відхилення статей активу та пасиву звітного періоду з попередніми. Вертикальний аналіз статей балансу передбачає виявлення питомої ваги статей активу та пасиву балансу підприємства в загальному підсумку.

Тому для одержання інформації щодо складу і динаміки наявних активів та структури джерел їх формування проведемо горизонтальний та вертикальний аналіз бухгалтерського балансу ТОВ «ВЛКОМ».

Вихідні дані для проведення такого аналізу відобразимо у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Аналітичні дані бухгалтерського балансу ТОВ «ВЛКОМ»

Актив, тис. грн.	Станом на			Пасив, тис. грн.	Станом на		
	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020		31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020
I. Необоротні активи	2187,6	2198,2	3191	I. Власний капітал	1552,2	1678,3	2121
II. Оборотні активи	2751	3159,2	2894,5	II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	—	—	—
III. Необоротні активи та групи вибуття	—	—	—	III. Поточні зобов'язання та забезпечення	3386,4	3679,1	3964,5
				IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	—	—	—
Баланс	4938,6	5357,4	6085,5	Баланс	4938,6	5357,4	6085,5

Як ми з'ясували, горизонтальний аналіз балансу передбачає вивчення зміни статей балансу в динаміці за допомогою абсолютних і відносних величин. На основі даних попередньої таблиці проведемо горизонтальний аналіз балансу досліджуваного підприємства у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Горизонтальний аналіз бухгалтерського балансу ТОВ «ВЛКОМ»

Актив	(+/-)		%		Пасив	(+/-)		%	
	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019		2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
I.	10,6	992,8	100,49	145,16	I.	126,1	442,7	108,12	126,38
II.	408,2	-264,7	114,84	91,621	II.	—	—	—	—
III.	—	—	—	—	III.	292,7	285,4	108,64	107,76
					IV.	—	—	—	—
Баланс	418,8	728,1	108,48	113,59	Баланс	418,8	728,1	108,48	113,59

На основі даних табл. 3.2 бачимо позитивну тенденцію до збільшення підсумку балансу досліджуваного підприємства. Так, у 2019 році він зріс на 8,48 %, а у 2020 на 13,59 %. Це відбулося більшою мірою за рахунок збільшення необоротних активів вартість яких у 2019 році зросла на 10,6 тис грн., а у 2020 році на 992,8 тис. грн. Щодо пасивів бачимо позитивне швидше зростання власних джерел утворення ніж залучений. Як бачимо, власний капітал зріс у 2019 році на 8,12 %, а у 2020 році на 26,34 %. Щодо поточних зобов'язань, то їх сума зросла у 2019 році на 8,48 %, а у 2020 лише на 7,76 %.

Як відомо, вертикальний аналіз передбачає дослідження складу і структури балансу підприємства в розрізі активу і пасиву з метою виявлення питомої ваги кожної статті балансу в загальному підсумку. Результати проведеного вертикального аналізу бухгалтерського балансу досліджуваного підприємства наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Вертикальний аналіз бухгалтерського балансу ТОВ «ВЛКОМ»

Актив	%			(+/-)		Пасив	%			(+/-)	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019		2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
I.	44,30	41,03	52,44	-3,26	11,41	I.	31,43	31,33	34,85	-0,10	3,53
II.	55,70	58,97	47,56	3,26	-11,41	II.	—	—	—	—	—
III.	—	—	—	—	—	III.	68,57	68,67	65,15	0,10	-3,53
						IV.	—	—	—	—	—
Баланс	100	100	100	—	—	Баланс	100	100	100	—	—

З даних табл. 3.3. бачимо, що у структурі активів до 2019 року більшу частку займали оборотні активи, що є характерним для торговельних підприємств, проте у 2020 році їх частка зменшилася на 11,41 %. Щодо структури пасивів, то більша частка майна підприємства формується за рахунок залучених джерел, проте за останні роки спостерігається тенденція до збільшення частки власного капіталу, що є позитивним.

Таким чином, проведений аналіз балансу ТОВ “ВЛКОМ” у горизонтальному і вертикальному розрізі показав, що на підприємстві існує позитивна тенденція до зростання валюти балансу. Також позитивним за аналізований період є зростання суми власного капіталу. Негативним є те, що у структурі пасивів більшу частку займає залучений капітал. Також погано впливає на діяльність зменшення частки оборотних активів у складі активів на 11,41 % у 2020 році.

3.2. Оцінка показників фінансового стану підприємства

Під фінансовим станом розуміють сукупність показників, які відображають реальну і потенційну здатність підприємства погасити боргові зобов'язання. Він відображає рівень забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, які необхідні для його нормального функціонування, доцільність їх розміщення та ефективність їх використання. Тому в сучасних умовах господарювання, в яких суб'єкти господарювання повністю відповідають за результати своєї діяльності для недопущення банкрутства велике значення відіграє проведення своєчасного аналізу фінансового стану, оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

Інформація про фінансовий стан підприємства цікавить не тільки керівництво підприємства, а й кредиторів, потенційних інвесторів. Від достовірності інформації про фінансовий стан значною мірою залежить правильність прийняття управлінських рішень.

Основною метою проведення аналізу фінансового стану є своєчасне виявлення та усунення недоліків у фінансово-господарській діяльності суб'єкта господарювання та пошук резервів покращення фінансового стану підприємства.

Слід зазначити, що оцінку фінансового стану не можна об'єктивно провести через один показник. Це можна здійснити лише за допомогою сукупності

показників, які детально та всебічно характеризують фінансовий стан підприємства.

До основних показників, які характеризують фінансовий стан підприємства належать показники фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності.

Фінансова стійкість – це стан фінансових ресурсів підприємства, які за умов раціонального використання гарантуватимуть наявність у підприємства власних коштів, стабільну прибутковість та забезпечить безперервний процес ведення господарської діяльності.

Підприємство вважається фінансово стійким якщо воно здатне за рахунок власних ресурсів забезпечити себе необхідною кількістю запасів, не допустити суттєвої кредиторської заборгованості та своєчасно погасити свої зобов'язання.

Для оцінки фінансової стійкості розрахуємо основні показники, які наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Аналіз показників фінансової стійкості
ТОВ “ВЛКОМ” за 2018-2020 рр.**

№ п/п	Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Граничне значення	Відхилення (+/-)	
						2019/ 2018	2020/ 2019
1	Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,31	0,31	0,35	> 0,5	0,00	0,04
2	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,31	0,31	0,35	≥ 0,7	0,00	0,04
3	Коефіцієнт фінансового ризик	2,18	2,19	1,87	< 1	0,01	-0,32
4	Коефіцієнт маневрування власного капіталу	1,77	1,88	1,36	> 1	0,11	-0,52
5	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	-0,23	-0,16	-0,37	> 0,5	0,07	-0,21

Коефіцієнт фінансової незалежності відображає яку частку власний капітал займає в загальній сумі засобів підприємства. Як бачимо, фінансова незалежність ТОВ “ВЛКОМ” у 2018-2020 рр. є незадовільною, адже розраховані показники за

досліджуваний період є значно меншими за граничне значення $> 0,5$. Це означає, що підприємство цей період є залежним від зовнішнього фінансування. Проте у 2020 році спостерігається тенденція до покращення зазначеного показника на 0,04.

Коефіцієнт фінансової стійкості вказує, на те, яку частку активів підприємство може фінансувати за рахунок постійного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі. Як бачимо, розраховані значення даного показника є вдвічі нижчими за граничне значення $> 0,7$. Це вказує на те, що підприємство є недостатньо фінансово стійким в довгостроковій перспективі, а також існує ризик втрати його платоспроможності.

Коефіцієнт фінансового ризику розраховується як співвідношення залученого та власного капіталу. Вважається краще, щоб за рахунок залучених коштів формувалася тільки третина майна підприємства. Проте на досліджуваному підприємстві цей показник значно перевищує критичне значення < 1 . Це означає, що більша частка майна підприємства фінансується за рахунок залученого капіталу.

Коефіцієнт маневрування власного капіталу вказує, яка частина власного капіталу вкладена для фінансування поточної діяльності, тобто на оборотні засоби. Як бачимо, даний показник відповідає граничному значенню, що вказує на те, що підприємство достатню частину власного капіталу використовує для вкладення в оборотні засоби.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотним капіталом показує забезпеченість підприємства власними оборотними засобами. Розрахований коефіцієнт має критично низький рівень і вказує на те, що підприємство є не забезпечене у достатній мірі власними оборотними засобами.

Платоспроможність характеризує здатність підприємства у повному обсязі та в швидкі терміни погасити свої зобов'язання у разі настання терміну їх оплати. Платоспроможність відображає наявність у підприємства достатньо коштів для погашення всіх зобов'язань і здатність при цьому зберегти безперебійний процес виробництва чи реалізації.

Ліквідність – це здатність підприємства швидко перетворити активи на засоби платежу, тобто грошові кошти. Шляхом проведення аналізу ліквідності можна визначити спроможність підприємства своєчасно погашати свої зобов'язання та визначити ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

Таблиця 3.5

Аналіз ліквідності і платоспроможності ТОВ “ВЛКОМ” за 2018-2020 рр.

№ п/п	Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Граничне значення	Відхилення (+/-)	
						2019/2018	2020/2019
1	Оборотні активи	2751	3159,2	2894,5		408,2	-264,7
1.1	Запаси	1249	1421,6	900		172,6	-521,6
1.2	Дебіторська заборгованість	1361,7	1735,5	1774,9		373,8	39,4
1.3	Грошові кошти	0,8	2,1	133,7		1,3	131,6
2	Поточні зобов'язання	3386,4	3679,1	3964,5		292,7	285,4
3	Коефіцієнт загальної ліквідності	0,81	0,86	0,73	2,0 і >	0,05	-0,13
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,40	0,47	0,48	0,8 >	0,07	0,01
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00	0,00	0,03	0,2 >	0,00	0,03

Коефіцієнт загальної ліквідності відображає чи достатньо у підприємства ресурсів для погашення поточних зобов'язань. На досліджуваному підприємстві зазначений коефіцієнт є значно меншим за граничне значення 2. Це вказує на незадовільну структуру балансу та недостатню забезпеченість ресурсами для погашення поточних зобов'язань. Варто зауважити, що за аналізований період зазначений коефіцієнт мав найгірше значення у 2020 році і становив 0,73.

Коефіцієнт швидкої ліквідності вказує на спроможність підприємства до сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності за 2018-2020 рр. є нижчими за граничне значення, що свідчить про те, що у підприємства немає достатньо

швидко ліквідних активів для погашення зобов'язань. Проте є тенденція до покращення значень зазначеного показника.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає частину зобов'язань підприємства, яку воно може погасити негайно. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ “ВЛКОМ” за досліджуваний період має критично низьке значення, проте за останній рік має тенденцію до покращення. Таке низьке значення зазначеного коефіцієнта вказує на те, що підприємство має недостатньо грошових коштів для погашення термінових боргів.

Для підвищення показників ліквідності підприємству слід вжити заходів, що дозволять зменшити величину поточних зобов'язань та збільшити вартість оборотних активів. Зокрема, для покращення значення коефіцієнта абсолютної ліквідності слід змінити структуру активів підприємства та збільшити суму грошових коштів.

Таким чином, аналіз фінансового стану за даними бухгалтерського балансу є основою для оцінки якості ведення господарської діяльності підприємством. Завдяки проведенню аналітичних досліджень показників балансу підприємства можна дати оцінку рівня його фінансової стійкості, а також платоспроможності і ліквідності.

Провівши аналіз фінансового стану ТОВ “ВЛКОМ” за 2018-2020 рр. шляхом розрахунку показників фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності можемо зробити наступні висновки. Підприємство є фінансово нестійким та не спроможне швидко і в повному обсязі погасити свої зобов'язання, та є залежним від зовнішніх джерел фінансування. Більшість розрахованих коефіцієнтів є значно меншими за критичні значення, що є негативним, проте спостерігається тенденція до покращення становища. За результатами оцінки ліквідності і платоспроможності виявлено, що у підприємства недостатньо ресурсів для погашення зобов'язань. Проте коефіцієнт швидкої та абсолютної ліквідності має незначну тенденцію до покращення.

3.3. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства та шляхи його запобігання

В ринкових умовах діяльність будь-якого суб'єкта господарювання перебуває під постійним впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Результат їх впливу може призвести до недостатньої забезпеченості підприємства активами внаслідок чого воно стане неспроможним розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями та може стати банкрутом.

Саме тому, важливо періодично проводити достовірний аналіз перспектив підприємства для виявлення можливої загрози банкрутства чи підтвердження її відсутності.

Для недопущення загрози банкрутства слід розробити та впровадити ефективні заходи, що дозволять попередити виникнення загрози чи виявити її на ранніх стадіях, зокрема постійно проводити моніторинг фінансового стану підприємства, а також давати оцінку ймовірності банкрутства.

Діагностика банкрутства необхідна для запобігання виникнення кризової ситуації на підприємстві, сприяння її своєчасному виявленню та прийняття необхідних управлінських рішень для її уникнення чи ліквідації.

Основним завданням оцінки ймовірності банкрутства є забезпечення керівництва достовірною та своєчасною інформацією про можливість виникнення кризових явищ на підприємстві та їх наслідків, для розробки рекомендацій щодо уникнення їх негативного впливу.

В економічній літературі та практиці застосовується велика кількість різних моделей, за допомогою яких проводять оцінку ймовірності банкрутства підприємств, що дозволяє запобігти кризовим явищам.

Однією з найвідоміших моделей прогнозування ймовірності банкрутства є модель Е. Альтмана. Інтерпретація результатів розрахунків Z-показника за даною моделлю здійснюється відповідно до наступної шкали оцінювання:

$Z < 1,23$ – глибока криза, висока ймовірність банкрутства, фінансовий стан підприємства нестійкий;

Z від 1,23 до 2,90 – значні прояви кризи, існує певний ризик банкрутства;

$Z > 2,90$ – низька ймовірність банкрутства, стійкий фінансовий стан.

Проведемо оцінку ймовірності банкрутства за моделлю Е. Альтмана досліджуваного підприємства у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**Розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ “ВЛКОМ” за моделлю
Е. Альтмана**

Показники моделі	Формула розрахунку	2019 рік	2020 рік
Частка оборотного капіталу в загальній кількості активів	Оборотний капітал/Активи підприємства	0,56	0,59
Рентабельність активів за нерозподіленим прибутком	Нерозподілений прибуток/Активи підприємства	0,10	0,12
Рентабельність активів за операційним прибутком	Операційний прибуток/Активи підприємства	0,03	0,02
Співвідношення власного і позикового капіталу	Власний капітал/Позиковий капітал	0,46	0,46
Віддача всіх активів (коефіцієнт трансформації)	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)/Активи підприємства	0,53	0,91
Z-показник: $Z = 0,717 X_1 + 0,847 X_2 + 3,107 X_3 + 0,42X_4 + 0,995X_5$		1,28	1,70

Як бачимо з даних табл. 3.6 розраховане значення Z-показника знаходиться в межах 1,23-2,90, адже становить у 2019 році 1,28, а у 2020 році 1,70. Це свідчить про те, що у підприємства наявні ознаки кризи та існує ймовірність настання банкрутства. Проте позитивним є те, що наявна тенденція до збільшення значення даного показника.

Також оцінку настання банкрутства можна здійснити застосовуючи модель Спрінгейта. Інтервал значень Z-показника встановлено на основі єдиної критичної точки, яка відповідає значенню 0,862. Відповідно до даної моделі підприємство із точністю 92% є потенційним банкрутом, якщо розрахункове значення Z-показника є менше за 0,862.

Результати розрахунків для оцінки настання банкрутства ТОВ “ВЛКОМ” відповідно до моделі Спрінгейта подано у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

**Розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ “ВЛКОМ” за моделлю
Спрінгейта**

Показники моделі	Формула розрахунку	2019 рік	2020 рік
Частка робочого капіталу у загальній вартості активів	(Оборотні активи – Поточні зобов’язання) / Загальна вартість активів	-0,10	-0,18
Частка прибутку до оподаткування у загальній вартості активів	Прибуток до оподаткування / Загальна вартість активів	0,10	0,03
Відношення валового прибутку до короткострокових зобов’язань	Валовий прибуток / Короткострокові зобов’язання	0,12	0,03
Частка продажів у загальній вартості активів	Обсяг продажу / Загальна вартість активів	1,67	0,43
$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D$		0,965	0,089

Як бачимо результати розрахунку за моделлю Спрінгейта показали, що на досліджуваному підприємстві Z-показник у 2019 році перевищував критичне значення 0,862, а у 2020 році навпаки. Це означає що у попередньому році загроз для підприємства не існувало, проте за результатами діяльності 2020 року підприємство потрапило до числа потенційних банкрутів.

Слід зазначити, що розглянуті моделі Е. Альтмана та Спрінгейта будувалися на основі даних фінансового стану зарубіжних підприємств і тому не є адаптованими до вітчизняних. Тому розглянемо модель О. Терещенка, яка розроблена для застосування на вітчизняних підприємствах та враховує при цьому світову практику.

Оцінка результату розрахунків проводиться за наступною шкалою:

$Z > 2$ – банкрутство не загрожує;

$1 < Z < 2$ – фінансова рівновага порушена, у разі переходу на антикризове управління банкрутство не загрожує;

$0 < Z < 1$ – загроза банкрутства, якщо не буде вжито санаційних заходів;

$Z < 0$ – підприємство є напівбанкрутом.

Результати розрахунків відповідно до моделі О. Терещенка на прикладі досліджуваного підприємства подано у табл. 3.8.

Таблиця 3.8

**Розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ «ВЛКОМ» за моделлю
О. Терещенка**

Показники моделі	Формула розрахунку	2019 р.	2020 р.
Відношення грошових надходжень до зобов'язань	Грошові кошти / зобов'язання	0,00	0,03
Відношення валюти балансу до зобов'язань	Валюта балансу / зобов'язання	1,46	1,53
Відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів	Чистий прибуток / валюта балансу	0,08	0,02
Відношення прибутку до доходу від реалізації	Чистий прибуток / виручка від реалізації	0,05	0,05
Відношення виробничих запасів до доходу від реалізації	Виробничі запаси / виручка від реалізації	0,16	0,35
Відношення доходу від реалізації до основного капіталу	Виручка від реалізації / валюта балансу	1,67	0,43
$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6$		1,429	0,769

Як бачимо з табл. 3.8, проведені розрахунки Z-показника за моделлю О. Терещенка дають підстави зробити висновок, що на досліджуваному підприємстві погіршилася ситуація. У 2019 році значення розрахованого показника становило 1,429 та знаходилося в межах 1-2, що вказувало на те, що у підприємства порушена фінансова рівновага, проте банкрутство ще не загрожувало. У 2020 році показник становив 0,769 та знаходився уже в межах 0-1, що свідчить про те, що існує ймовірність настання банкрутства і підприємству слід негайно вжити відповідних заходів для виходу з цього стану.

Вважаємо, що для запобігання банкрутства підприємству слід вжити заходів спрямованих на покращення фінансового стану підприємства. Для цього необхідно прийняти ряд управлінських рішень спрямованих на:

- дослідження ємкості ринку, вивчення його кон'юнктури та закономірностей їх змін у динаміці;
- збільшення обсягу реалізації товарів шляхом вжиття маркетингових заходів;

- розширення асортименту належної якості, відповідно до попиту потенційних покупців;
- дослідження основних конкурентів та їх переваг функціонування на ринку;
- підвищення продуктивності праці працівників шляхом впровадження мотиваційних заходів;
- виявлення надлишкових матеріальних цінностей для їх використання в господарській діяльності чи реалізації;
- вивчення руху дебіторської заборгованості для пошуку шляхів її зменшення;
- побудову співпраці з постачальниками на більш вигідних умовах;
- спрямування раніше одержаного прибутку у ті напрямки, які дозволять отримати максимальний ефект.

Таким чином, дослідження ймовірності банкрутства за методиками Е. Альтмана, Спрінгейта та О. Терещенка показало, що на досліджуваному ТОВ “ВЛКОМ” існує ймовірність настання банкрутства. Слід зазначити, що у попередньому році ситуація була кращою. Тому підприємству слід прийняти ефективні рішення, які дозволять покращити результати діяльності, хоча б до рівня попереднього періоду для уникнення негативних наслідків.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи одержані результати в процесі дослідження теоретичних та методичних засад формування звітної інформації в балансі підприємства можемо зробити наступні висновки.

Бухгалтерський баланс це - документ бухгалтерського обліку та невід’ємна складова фінансової звітності, що містить узагальнюючу систему показників, які відображені у двосторонній таблиці та характеризують в грошовому вимірнику склад, розміщення, джерела та призначення господарських засобів підприємства на звітну дату. Баланс узагальнює та надає інформацію про фінансовий та майновий стан підприємства.

Поняття “бухгалтерський баланс” розуміють з двох сторін: як окремий елемент методу бухгалтерського обліку та як одну з форм фінансової звітності. З’ясовано, що не доречно визначати баланс як окремий елемент методу бухгалтерського обліку, адже він є складовою частиною такого елементу методу як звітність. Для усунення непорозумінь слід для характеристики методу бухгалтерського обліку застосовувати поняття “балансове узагальнення”.

Розглянута структура балансу дозволяє дати характеристику стану господарських засобів підприємства і джерел їх утворення у грошовому вираженні на звітну дату. З’ясовано, що структура балансу у вітчизняній і зарубіжній практиці суттєво не відрізняється та не суперечить один одному. Проте інформація в розділах балансу, що використовують в європейській практиці подається більш деталізовано та містить відмінності класифікація зобов’язань.

У процесі вивчення нормативно-правового регулювання формування балансу виділено 4-рівневу структуру нормативно-правової бази, що регулює методику його формування та складання. До основних нормативно-правових документів належить: Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність”, НП(С)БО 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”, НП(С)БО 25 “Спрощена фінансова

звітність”, Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності тощо.

Дослідження особливостей обліку активів показало, що підприємство веде облік з використанням спрощеного плану рахунків. Зокрема для обліку активів використовує рахунки: 10 “Основні засоби”, 15 “Капітальні інвестиції”, 20 “Виробничі запаси”, 26 “Готова продукція”, 30 “Готівка”, 31 “Рахунки в банках”, 37 “Розрахунки з різними дебіторами”. Ведення обліку активів торговельного підприємства повинно забезпечити керівництво інформацією щодо стану розрахунків з покупцями, про рух товарів з метою забезпечення своєчасного руху необхідної кількості товарів від виробника до споживачів для покращення результатів діяльності.

Дотримання розглянутої методики обліку власного капіталу та зобов'язань підприємства сприятиме одержанню достовірної інформації про джерела формування господарських засобів та виявити найкращі джерела залучення позикових ресурсів з метою забезпечення повного та своєчасного погашення зобов'язань підприємства.

Порядок складання балансу можна розділити на 6 етапів. Баланс ТОВ “ВЛКОМ” у активі містить інформацію про стан майна, а у пасиві інформацію про стан власного капіталу і зобов'язань, що відображається на початок та кінець звітного періоду. Виявлено, що у Балансі (Звіті про фінансовий стан) досліджуваного підприємства відсутня інформація по розділу III активу, та II і IV пасиву. Інформація, яку містить баланс є основою для проведення аналізу фінансового стану підприємства та прийняття управлінських рішень.

Здійснений горизонтальний та вертикальний аналіз активів та пасивів підприємства показав, що у підприємства існує позитивна тенденція до зростання підсумку балансу. Також позитивним у діяльності підприємства слід відзначити зростання суми власного капіталу у 2019 році на 8,12 %, а у 2020 році на 26,34 %. Щодо структури пасиву, то у ньому більшу частку займає залучений капітал, що є негативним. При цьому у підприємства наявні тільки поточні зобов'язання. До

негативних факторів також слід віднести зменшення частки оборотних активів у складі активів на 11,41 % у 2020 році.

Проведений аналіз фінансового стану ТОВ “ВЛКОМ” на основі розрахунку показників фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності показав, що підприємство є фінансово нестійким, а також не здатне у короткі терміни та у повному розмірі погасити зобов’язання, а також є значною мірою залежне від залучених джерел фінансування. Більшість розрахованих показників фінансової стійкості є значно меншими за критичні значення, проте у 2020 році спостерігається позитивна тенденція до покращення становища.

Проведена оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства дозволила виявити, що у підприємства недостатньо ресурсів для погашення своїх зобов’язань. Проте, слід зазначити, що значення розрахованого коефіцієнту швидкої та абсолютної ліквідності має незначну тенденцію до покращення.

Результати проведеного аналізу ймовірності банкрутства за методиками Е. Альтмана, Спрінгейта та О. Терещенка показали, що на ТОВ “ВЛКОМ” існує ймовірність настання банкрутства. Також варто зазначити, що у попередньому році стан справ у підприємства був кращий. Тому для покращення становища підприємству рекомендовано провести дослідження ємкості ринку, вивчити його кон’юнктуру, збільшити обсяг реалізації товарів шляхом проведення маркетингових заходів, розширити асортимент товарів, відповідно до попиту покупців, дослідити переваги на ринку основних конкурентів, провести пошук постачальників на кращих умовах, реінвестувати прибуток у ті напрямки, які дозволять покращити результати діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пачоли Л. Трактат о счетах и записях. Первая печатная книга о двойной бухгалтерии, изданная в 1494 г. в Венеции, 1893 г. 152 с.
2. Белова І. М. Історичні аспекти розвитку бухгалтерського балансу. Прикладна економіка – від теорії до практики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 20 жовт. 2016 р.]. Тернопіль : Вектор, 2016, С. 48-50.
3. Дідоренко Т. В. Бухгалтерський баланс як складова інформаційного забезпечення процесу прийняття економічних рішень. Прикладна економіка – від теорії до практики : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [Тернопіль, 20 жовтня 2016 р.]. Тернопіль : Вектор, 2016, С. 108-109.
4. Кухта К. О., Рудь Я. О. Баланс підприємства: становлення, історія виникнення та розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Випуск 22, Частина 1. С. 130-132.
5. Погорелова Т. П. Сьоміна О. Р. Бухгалтерський баланс: його сутність, історія виникнення та технологія складання. Агросвіт. 2017. № 1-2. С. 44-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2017_1-2_10
6. Фінансова звітність підприємств: Навчально-методичний посібник [С. В. Приймак, М. Т. Костишина, Д. В. Долбнєва]. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.
7. Конспект лекцій з навчальної дисципліни “Звітність підприємств” для студентів спеціальності 071 “Облік і оподаткування” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання / Т. Г. Бондарєва. Рівне : НУВГП, 2018. 104 с.
8. Стадник М. Порівняльна характеристика вітчизняної та зарубіжної структури Балансу (НП(С)БО, МСБО, ГААП США, Директива 2013/34/ЄС). Вісник МСФЗ. 2017. Вип. 4. С. 45-48.
9. Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов’язані звіти деяких видів підприємств, що вносить зміни до Директиви

- 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради і припиняє дію Директив Ради 78/660/ЄЕС. URL: <http://www.apu.com.ua/event/771-direktiva-2013-34-es-evropejskogo-parlamentu-ta-radi-vid-26-kvitnya-2014-r-neofitsijnij-pereklad>
10. Голов С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 1. С. 3-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2014_1_2
 11. Дідоренко Т. В. Теоретичні основи бухгалтерського балансу. Прикладна економіка – від теорії до практики : зб. тез доп. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 15 жовт. 2015 р.] / редкол. : Б. О. Язлюк, П. Р. Пуцентейло [та ін.] ; відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2015. С. 55-57.
 12. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996-XIV, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 13. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань та господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291, із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291, із змінами та доповненнями URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
 16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 2 “Консолідована фінансова звітність” URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
 17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
 18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 “Основні засоби” URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 8 “Нематеріальні активи”. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 “Запаси” URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 “Дебіторська заборгованість” URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 11 “Зобов’язання” URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 25 “Спрощена фінансова звітність” URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
24. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 28 бер. 2013 р. № 433. URL: <http://buhgalter911.com>.
25. Порядок подання фінансової звітності від 28.02.2000 р. № 419, із змінами та доповненнями URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
26. Кулик В. А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: Монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2010. 186 с
27. Чернін О. Я. Розвиток методичних підходів до облікового відображення товарів в оптовій торгівлі. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. 2014. № 1. С. 355-368. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boaa_2014_1_40
28. Шевців Л. Ю. Конспект лекцій з навчальної дисципліни „Облік на малих підприємствах”. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 129 с.
29. Облік на підприємствах малого бізнесу. Конспект лекцій для студентів спеціальностей “Облік і оподаткування” всіх форм навчання / [укл. Маргасова В. Г., Акименко О. Ю]. Чернігів: ЧНТУ, 2018. 121 с.
30. Руда І. О., Мельянкова Л. В. Міжнародна практика складання та подання балансу. Економічні науки. Сер: Облік і фінанси. 2013. Вип.10(4). С.208-212.

31. Колумбет О. П. Малиневська Д. П. Особливості обліку руху товарів на підприємствах оптової торгівлі. Молодий вчений. 2018. № 1(2). С. 905-908. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1%282%29__81
32. Скрипник М. Є., Шум'як Г. В. Особливості обліку в оптовій торгівлі. Журнал науковий огляд. 2017. № 11 (43). URL: <http://oaji.net/articles/2017/797-1517525244.pdf>.
33. Методичні вказівки для заповнення фінансової звітності за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку з дисципліни “Звітність підприємства” для студентів напряму підготовки “Облік і аудит” денної та заочної форм навчання / [уклад. Якубів В.М., Максимів Ю.В.]. Івано-Франківськ: ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, 2015. 65 с.
34. Фінансова звітність підприємств: Навчально-методичний посібник / [С. В. Приймак, М. Т. Костишина, Д. В. Долбнева]. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.
35. Фінзвітність малого підприємства: заповнюємо без помилок. Інтерактивна бухгалтерія. 2020. URL: <https://report.ligazakon.net/zvitnist-mal-pidpriemstva/>
36. Каминський П. Д. Аналіз бухгалтерського балансу: особливості та методика проведення. Економічний форум. 2017. № 3. С. 278-285.
37. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану підприємства. Економічний аналіз. 2012. Т. 10(4). С. 439-445. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_10%284%29__102
38. Корнева Н. О., Шаповалова І. О. Шляхи покращення фінансового стану підприємств. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Економічні науки. 2013. Вип. 5.1. С. 55-60 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmduce_2013_5
39. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / [М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон]. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.
40. Власюк В. Є., Гордієнко К. О., Пшенична А. О. Оцінка ймовірності банкрутства вітчизняних підприємств (на прикладі ПАТ “Комбінат “Тепличний”). Економіка і суспільство. 2017. Випуск № 12. С. 68–72.

Додаток А

Додаток 1

до Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий
звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємництва

		коди		
		2019	01	01
Підприємство	ТОВ "ВЛКОМ"			
Територія	Україна, Івано-Франківська обл.			
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю			
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля			
Середня кількість працівників, осіб	6			
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком				

Адреса, телефон: Україна, 78216, Івано-Франківська обл., Коломийський р-н, с. Нижній Вербіж, вул. Дружби, будинок № 20, 097 0318703

1. Баланс
на 31 грудня 2018 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	34,9	788,5
Основні засоби:	1010	1 758,6	1 399,1
первісна вартість	1011	2 434,9	2 437,5
знос	1012	(676,3)	(1 038,4)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 793,5	2 187,6
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	1 226,5	1 249,0
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	219,2	347,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	251,1	499,4
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	402,0	514,8
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	101,5	0,8
Витрати майбутніх періодів	1170	139,5	139,5
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	2 339,8	2 751,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	4 133,3	4 938,6

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	50,0	50,0
Додатковий капітал	1410	1 000,0	1 000,0
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	383,8	502,2
Неоплачений капітал	1425	-	-
Усього за розділом I	1495	1 433,8	1 552,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	920,6	1 607,2
розрахунками з бюджетом	1620	10,6	30,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	9,8	29,4
розрахунками зі страхування	1625	1,2	1,8
розрахунками з оплати праці	1630	3,0	7,6
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 764,1	1 739,4
Усього за розділом III	1695	2 699,5	3 386,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	4 133,3	4 938,6

**2. Звіт про фінансові результати
за 2018 р.**

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 887,0	1 329,5
Інші операційні доходи	2120	18,8	12,0
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	2 905,8	1 341,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 336,6)	(1 069,6)
Інші операційні витрати	2180	(406,1)	(217,5)
Інші витрати	2270	-	-
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(2 742,7)	(1 287,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	163,1	54,4
Податок на прибуток	2300	(29,4)	(9,8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	133,7	44,6

Керівник

Головний бухгалтер

Поляк В.В.

(ініціали, прізвище)

Рубич Л.І.

(ініціали, прізвище)

Додаток Б

Додаток 1

до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена
фінансова звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство ТОВ "ВЛКОМ"
Територія Україна, Івано-Франківська обл.
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю
Вид економічної діяльності Оптова торгівля
Середня кількість працівників, осіб 6
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком
Адреса, телефон: Україна, 78216, Івано-Франківська обл., Коломийський р-н, с. Нижній Вербіж, вул. Дружби, будинок № 20, 0970318703

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ
за КОАТУУ
за КОПФГ
за КВЕД

коди		
2020	01	01
39387152		
2623284801		
240		
46.73		

1. Баланс

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

на 31 грудня 2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	788,5	144,1
Основні засоби:	1010	1 399,1	2 054,1
первісна вартість	1011	2 437,5	3 350,1
знос	1012	(1 038,4)	(1 296,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 187,6	2 198,2
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	1 249,0	1 421,6
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	347,5	897,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	499,4	544,9
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	514,8	292,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	0,8	2,1
Витрати майбутніх періодів	1170	139,5	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	2 751,0	3 159,2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
	1200	-	-
Баланс	1300	4 938,6	5 357,4

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	50,0	50,0
Додатковий капітал	1410	1 000,0	1 000,0
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	502,2	628,3
Неоплачений капітал	1425	-	-
Усього за розділом I	1495	1 552,2	1 678,3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 607,2	1 640,6
розрахунками з бюджетом	1620	30,4	29,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	29,4	27,7
розрахунками зі страхування	1625	1,8	2,2
розрахунками з оплати праці	1630	7,6	9,1
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 739,4	1 998,2
Усього за розділом III	1695	3 386,4	3 679,1
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	4 938,6	5 357,4

2. Звіт про фінансові результати за 2019 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 607,4	2 887,0
Інші операційні доходи	2120	2,4	18,8
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	2 609,8	2 905,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 109,8)	(2 336,6)
Інші операційні витрати	2180	(346,2)	(406,1)
Інші витрати	2270	-	-
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(2 456,0)	(2 742,7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	153,7	163,1
Податок на прибуток	2300	(27,7)	(29,4)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	126,1	133,7

Керівник

Поляк В.В.

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

Рубич Л.І.

(ініціали, прізвище)

Додаток В

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 4 розділу І)

Фінансова звітність мікропідприємства

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "ВЛКОМ"	Дата(рік, місяць, число)	2021	01	01
Територія	ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за ЄДРПОУ	39387152		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	2623284801		
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-лісним обладнанням	за КОПФГ	240		
		за КВЕД	46.73		
Середня кількість працівників, осіб	6				
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця Дружби, буд. 20, с. НИЖНІЙ ВЕРБОЖ, КОЛОМІЙСЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 78218				50081

1. Баланс на 31 грудня 2020 р. Форма № 1-мс Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби :	1010	2 198,2	3 191,0
первісна вартість	1011	3 494,2	5 364,2
знос	1012	(1 296,0)	(2 173,2)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 198,2	3 191,0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 421,6	900,0
Поточна дебіторська заборгованість	1155	1 735,5	1 774,9
Гроші та їх еквіваленти	1165	2,1	133,7
Інші оборотні активи	1190	-	85,9
Усього за розділом II	1195	3 159,2	2 894,5
Баланс	1300	5 357,4	6 085,5

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	1 050,0	1 050,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	628,3	1 071,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 678,3	2 121,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	528,4
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	1 640,6	2 070,7
розрахунками з бюджетом	1620	29,0	106,9
розрахунками зі страхування	1625	2,2	71,0
розрахунками з оплати праці	1630	9,1	12,8
Інші поточні зобов'язання	1690	1 998,2	1 174,7
Усього за розділом III	1695	3 679,1	3 964,5
Баланс	1900	5 357,4	6 085,5

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020

Форма № 2-мс

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 950,6	2 607,4
Інші доходи	2160	68,1	2,4
Разом доходи (2000 +2160)	2280	9 018,7	2 609,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(7 915,0)	(2 109,8)
Інші витрати	2165	(552,2)	(346,2)
Разом витрати (2050 +2165)	2285	8 467,2	2 456,0
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	551,5	153,8
Податок на прибуток	2300	(99,3)	(27,7)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	2350	452,2	126,1

ЕП ПОЛЯК

ВАСИЛЬ

ВАСИЛЬОВИЧ

Керівник

(підпис)

Поляк Василь Васильович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Рубин Людмила Іванівна

(ініціали, прізвище)

